

[Formanden.]

„Vil ministeren overveje at optage bestemmelserne om lærlingevoldgift til snarlig revision med henblik på at bringe reglerne i bedre overensstemmelse med det almindelige retsplejesystem?“

Medlem af Folketinget Camre har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for forureningsbekæmpelse at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren undersøge mulighederne for at bearbejde og genanvende en større del af dansk affaldspapir?“

Disse spørgsmål vil blive optaget på dagsordenen for tingets spørgetid onsdag den 15. december 1971.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Finansministeren (Grünbaum): Jeg skal tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om investeringsfradrag for maskinanskaffelser m.v. i indkomståret 1972.

Forslaget må ses som et led i regeringens samlede bestræbelser på at fremme produktionen og beskæftigelsen. Regeringen anser det for påkrævet at give erhvervsvirksomhederne en særlig tilskyndelse til at øge investeringerne i den nærmest kommende tid.

Det foreslås derfor, at virksomheder, der i indkomståret 1972 — og kun for dette år — anskaffer maskiner, inventar og lignende driftsmidler, skal have adgang til at foretage et særligt investeringsfradrag på 10 pct.

Efter forslaget kan investeringsfradraget foretages ved indkomstopgørelsen for indkomstårene 1972 og 1973. For hvert af disse to indkomstår udgør fradraget 5 pct. af det beløb, hvormed anskaffelsessummen for de maskiner m.v., der anskaffes i indkomståret 1972, overstiger salgssummen for maskiner m.v., der sælges i dette indkomstår.

Den foreslåede ordning omfatter stort set alle anskaffelser i indkomståret 1972 af maskiner, inventar og lignende driftsmidler, der udelukkende benyttes erhvervmæssigt. Det er de driftsmidler, der omfattes af afsnit I i loven om skattemæssige afskrivninger.

Det er dog en betingelse, at det drejer sig om driftsmidler, der afskrives under ét efter afskrivningslovens afsnit I. Som nærmere omtalt i bemærkningerne til lovforslagets § 1 betyder det, at visse biler med en anskaf-

felsespris over 40.000 kr. foreslås undtaget fra ordningen. Det betyder endvidere, at der ved beregningen af investeringsfradraget skal ses bort fra anskaffelser af såkaldte småaktiver og aktiver med særlig kort levetid i de tilfælde, hvor skatteyderen vælger at trække anskaffelsessummen fra på én gang ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

Efter forslaget skal investeringsfradraget ikke påvirke størrelsen af de sædvanlige skattemæssige afskrivninger, der kan foretages på de maskiner osv., som anskaffes i 1972. Der skal heller ikke tages hensyn til investeringsfradraget ved opgørelsen af fortjeneste eller tab på driftsmidler, som senere sælges.

For at modvirke, at ordningen giver en uhenigtsmæssig tilskyndelse til at omdanne personlige virksomheder til aktieselskaber i 1972, foreslås det, at der ikke skal gives ret til investeringsfradrag, når et selskab i forbindelse med selskabets stiftelse eller med en udvidelse af selskabskapitalen erhverver driftsmidler fra nogen, der på nærmere beskrevet måde udøver en bestemmende indflydelse i selskabet.

Det er ikke muligt at foretage en nøjagtig beregning af lovforslagets indvirkning på skatteprovenuet; men skønsmæssigt anslås det samlede provenutab til omkring 400 mill. kr. Heraf vedrører et anslået beløb på op imod 100 mill. kr. kommuneskatten. Provenutabet vil først og fremmest vedrøre beskatningen for de to indkomstår, hvor investeringsfradraget kan foretages efter forslaget — altså indkomstårene 1972 og 1973. En del af provenutabet vil dog først fremkomme ved beskatningen for senere indkomstår; det skyldes, at udsigten til at få investeringsfradrag i indkomstårene 1972 og 1973 antagelig i et vist omfang vil tilskynde til at udsætte de skattemæssige afskrivninger til de følgende indkomstår.

Idet jeg med hensyn til forskellige enkeltheder tillader mig at henvise til lovforslaget og bemærkningerne, anbefaler jeg hermed lovforslaget til en hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Man gik først til dagsordenens punkt 4, der var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af toldloven.

Valgt blev: *Buchart Petersen, Erik Andersen* (Sdrj. amt), *Risgaard Knudsen, K. J. Mortensen, Lone Nielsen, Poul Nielson, Birte Weiss, Maigaard, Henning Philippsen, Mads Eg Damgaard, Hans Kjær, Knud Thomsen, Niels Jørgen Nielsen, Henry Christensen, Jens Peter Jensen, Erik Hansen og Svend Haugaard.*

Man gik derefter til dagsordenens punkt 1, der var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Robert Christensen* til undervisningsministeren:

„Har ministeren planer om at oprette suppleringskurser på gymnasieplan?“

Skriftlig begrundelse.

Mange mennesker, der ønsker en videregående uddannelse, støder på den vanskelighed, at deres forkundskaber ikke helt passer til studiet. Som eksempler kan nævnes studenter med sproglig eksamen, der skal bruge matematik m. v., HF-eksamen med forkerte tilvalgsfag og folk med andre uddannelser, der mangler enkelte fag.

Det ville være rimeligt, om disse mennesker i stedet for på forkurser på læreanstalter kunne erhverve supplementet mere lokalt ved suppleringskurser på gymnasier eller lignende.

Robert Christensen: Jeg vil gerne have lov til lige at udvide min skriftlige begrundelse for spørgsmålet en lille smule. Der nævner jeg studenter med det, vi populært kalder en skæv studentereksamen, altså matematisk, når de skal bruge sproglig, og omvendt, og HF'erne, som ikke har de rigtige tilvalgsfag, og endelig folk med andre uddannelser.

Her tænker jeg især på folk med erhvervsuddannelser; universiteterne er jo efterhånden åbne for folk med handelsskoleeksamen og for folk med forskellige tekniske uddannelser, og jeg kunne også tænke mig, når vi nu kommer i gang med en reform af erhvervsuddannelserne, at der så også derfra kan komme folk, som mangler et enkelt eller et par fag. Derfor mener jeg, det vil være rigtigt, at sådan noget kan erhverves på et lokalt plan.

Undervisningsministeren (Knud Heinesen): Det stillede spørgsmål kan besvares bekræftende: i øjeblikket arbejder man i undervisningsministeriet på at oprette suppleringskurser, hvor der skulle gives studenter og personer med bestået højere forberedelseksamen den supplerende undervisning, som de pågældende mangler for at opnå fornøden studiekompetence ved universiteterne og de højere læreanstalter. Der er endnu ikke truffet beslutning om, hvor disse suppleringskurser skal ligge, men det bliver fortrinsvis i eller ved byer, hvor universiteter og højere læreanstalter er beliggende, og undervisningen vil normalt på lidt længere sigt blive henlagt til gymnasieskoler eller til studenterkursus. Ved denne ordning tilsigter man at flytte universiteternes og de højere læreanstalters propædeutiske undervisning, som er på gymnasialt plan, til gymnasieskolen, hvor den rettelig hører hjemme.

Ved udarbejdelse af forslag til finanslov for 1972-73 er der taget hensyn til, at denne undervisning bliver flyttet fra det ene område til det andet.

Hvad angår det af hr. Robert Christensen sidst stillede spørgsmål om at give en tilsvarende mulighed for forskellige erhvervsuddannelser, skal jeg love at overveje det overordentlig positivt. Jeg er helt enig i den motivering, der blev givet herfor.

Robert Christensen: Jeg vil gerne takke undervisningsministeren for det meget positive svar. Jeg er glad for, at det nu går sådan, og vil bare føje til, at jeg mener, undervisningen må ske meget lokalt, da det ofte er af betydning for folk langt fra universitetsbyerne, at de kan få foruddannelsen i orden, inden de flytter.

Jeg har et lille tillægsspørgsmål: jeg forstod ministeren sådan, at det kan starte efter sommerferien 1972; er det rigtigt forstået?

Undervisningsministeren (Knud Heinesen): Det er rigtigt, at kurserne tænkes påbegyndt 1. august 1972 og normalt henlagt til gymnasieskoler. I begyndelsen vil man nok bl. a. på grund af lokale problemer og lærerproblemer være nødsaget til at fortsætte med at afholde en del af kurserne på universiteter og højere læreanstalter, men

[Undervisningsministeren.]

det bliver under alle omstændigheder under gymnasiedirektoratets regie.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Helle Degn* til undervisningsministeren:

„Hvad agter ministeren at foretage i anledning af den nuværende lærermangel, som i øjeblikket anses for at være uløselig, og som ved næste skoleårs begyndelse ventes stærkt forøget?“

Skriftlig begrundelse:

Da der ikke vil blive udklækket et normalt antal nye lærere, og da man af pædagogiske årsager ønsker at nedsætte klassekvotienten, forudses en forøget lærermangel. Skolerne står i den nærmeste fremtid over for at skulle tilvejebringe time- og fagplaner uden at kende en løsning på dette problem.

Helle Degn: Ud over den skriftlige begrundelse ønsker jeg at supplere mit spørgsmål med følgende:

Antallet af nytillkomne lærere var for skoleåret 1971-72 ca. 3.700, og den naturlige afgang fra folkeskolen på grund af alder, pensionering og død har de sidste par år ligget på omkring 7-800 lærere; det vil sige, at man for skoleåret 1971-72 reelt har haft en nettotilgang af lærere på 3.000.

På trods af denne tilgang til folkeskolen tales der om en lærermangel, som jeg er enig i ikke skal få lov til at bremse den pædagogiske udvikling totalt i folkeskolen. På grund af, at den reelle nettotilgang for det kommende skoleår, 1972-73, kun vil andrage ca. 300, må vi forvente en løsning på denne situation. Da jeg frygter, at de nævnte kendsgerninger vil få til følge, at man vil renoncere på nogle af de pædagogiske fremskridt, som endelig er nået — her tænker jeg bl. a. på den udvidede undervisningspligt, lave klassekvotienter, et større udbud af fag m. m. — vil jeg gerne have svar på, hvad ministeren agter at foreslå i

denne situation. I håb om, at lærermangelen ikke vil forhindre de nævnte pædagogiske fremskridt, afventer jeg et konstruktivt svar.

Undervisningsministeren (Knud Heinesen): Det er et vigtigt spørgsmål, som rejses her; der bliver i skoleåret 1972—73, som fru Helle Degn påpegede det, en akut forøgelse af lærermangelen i folkeskolen; det skyldes den ekstraordinært lave tilgang af nye lærere fra seminarierne i 1972, et overgangsfænomen som følge af den nye læreruddannelseslov.

Vi er naturligvis i ministeriet fuldt ud klar over de vanskeligheder og problemer, som denne situation skaber, og der arbejdes kraftigt med spørgsmålet, som også skal drøftes med andre parter i sagen, bl. a. de implicerede organisationer. Da disse drøftelser endnu ikke er afsluttet, er jeg ikke i stand til konkret at oplyse, hvilke forholdsregler ministeriet vil træffe, men det vil meget snart kunne oplyses. Det er ganske rigtigt, at sagen haster af hensyn til den lokale planlægning af det kommende skoleår.

Vi har i ministeriet en arbejdsgruppe om lærerrationeringen i folkeskolen, som det hedder, og gruppens arbejde foregår hovedsagelig hvert år fra slutningen af efteråret til hen på vinteren. Det kan altså ikke påbegyndes væsentligt tidligere, idet en væsentlig del af arbejdsgrundlaget er statistikken over oplysninger om forholdene pr. 1. september. Denne statistik er ikke færdigbehandlet, men væsentlige resultater er allerede uddraget, og nye møder er berammet i den allernærmeste fremtid. Det konstruktive svar, som fru Helle Degn efterlyste, må vi altså vente med nogle uger endnu. I begrundelsen for spørgsmålet er det udtalt, at klassekvotienten af pædagogiske årsager ønskes nedsat; hertil vil jeg gerne bemærke, at der i de seneste år er sket et væsentligt fald i klassekvotienterne i folkeskolen. Den gennemsnitlige klassekvotient i 1.—7. klasserne er faldet fra 22,6 i 1964—65 til 20,7 i

[Undervisningsministeren.]

1970—71, og mens der i 1964—65 var 9,2 pct. af samtlige klasser, der havde over 28 elever, var der i 1970—71 kun 1,3 pct., som havde over 28 elever. Derfor mener jeg, at pædagogiske hensyn næppe vil kunne tages til indtægt for et yderligere fald i den gennemsnitlige klassekvotient på landsplan. Bestræbelsen med hensyn til klassekvotienterne må være at søge opnået en udjævning, sådan at antallet af klasser enten med særlig høje eller med særlig lave elevtal nedbringes.

Helle Degn: Jeg vil bare have lov til at påpege, at spørgsmålet netop er rejst med den begrundelse, at man i den lokale planlægning er i en vældig tidnød. Jeg håber derfor på, at svaret vil komme de lokale myndigheder så hurtigt i hænde, som det er ladsiggørligt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Simonsen* til arbejdsministeren:

„Vil ministeren ændre arbejdsløshedsforsikringslovens § 56, stk. 3, så privatpensionister under 67 år kan få adgang til arbejdsløshedsunderstøttelse, når de — som følge af utilstrækkelig pension — melder sig til rådighed på arbejdsmarkedet?“

Skriftlig begrundelse:

Den i 1970 gennemførte revision af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring har i praksis vist sig at have uheldige konsekvenser for A-kassemødlemmer, der afskediges med pension, inden retten til folkepension indtræder. I en række tilfælde udgør egenpensionen beløb på en størrelse af 5.000—10.000 kr. pr. år. De pågældende medlemmer er således nødsaget til at søge andre indtægtsmuligheder, indtil folkepension kan opnås, men i praksis viser det sig til gengæld uhyre vanskeligt for arbejdsformidlingen at anvise f. eks. 60—67-årige arbejde. § 56, stk. 3, i lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring foreskriver, at medlemmer, der afskediges med pension, først kan opnå ret til dagpenge efter at have haft beskæftigelse i 13 uger efter afskedigelsen. Til gengæld vil den gruppe af medlemmer, som ikke har sparet op til en besked-

pension, ved afskedigelse før folkepensionsalderen kunne stille sig til rådighed for arbejdsmarkedet og opnå arbejdsløshedsforsikringens dagpenge efter de almindelige regler indtil folkepensionstidspunktet. Denne forskelsbehandling har vist sig urimelig og bør derfor ophæves.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Må jeg først sige, at spørgsmålet om ændring af reglen i arbejdsløshedslovens § 56, stk. 3, om privatpensionisters adgang til arbejdsløshedsunderstøttelse tidligere er rejst her i tinget af hr. Simonsen i et spørgsmål til den tidligere arbejdsminister. I sit svar den 3. juni sidste år erklærede ministeren sig villig til at overveje en justering af reglen, hvis det skulle vise sig, at den fører til resultater, der kan synes mindre rimelige.

Må jeg herefter nævne, at det som bekendt er et almindeligt princip i arbejdsløshedsloven, at den forsikrede for at kunne gøre krav på dagpenge skal være til rådighed for arbejdsmarkedet som arbejdssøgende. Dette tilhørsforhold til arbejdsmarkedet må godtgøres gennem en vis tids beskæftigelse, og som bekendt er hovedbestemmelsen i lovens § 55 fastsat til sammenlagt mindst 26 ugers arbejde de sidste 3 år forud for hver udbetaling af dagpenge.

Det er for så vidt derfor i overensstemmelse med dette princip, når det i § 56, stk. 3, 1. punktum, er bestemt, at arbejdsperioder før afskedigelsen ikke tæller med, når det gælder opfyldelsen af arbejdskravet, såfremt der er tale om en afskedigelse, som skyldes alder eller svagelighed. I sådanne tilfælde vil det normale formentlig være, at tilhørsforholdet til arbejdsmarkedet er opført. Såfremt den forsikrede imidlertid opnår 13 ugers arbejde inden for 26 uger efter afskedigelsen, bliver vedkommende igen berettiget til dagpenge.

Det lyder meget teknisk, og det er det også, men det er altså de regler, der er gældende, og for så vidt der virkelig er tale om opsigelse på grund af alder eller svagelighed, og forudsat at det drejer sig om en rimelig pension, kan der formentlig ikke indvendes noget afgørende mod reglen.

Men jeg vil da ikke lægge skjul på, at det er oplyst over for mig om bestemmelsens anvendelse i praksis, at det ser ud til, at den i nogle tilfælde kan føre til urimelige resulta-

[Arbejdsministeren.]

ter, og her er spørgsmålet vel navnlig — og det er også det, hr. Simonsen er inde på — om den ydelse, der tillægges den pågældende ved afskedigelsen, med rimelighed kan betegnes som en egentlig pension; det kan der nok sættes et spørgsmålstegn ved.

Jeg er derfor i høj grad indstillet på at se nærmere på forholdet; jeg vil drøfte det med Arbejdsløshedskassernes Samvirke, jeg vil foranledige en drøftelse af det i landsarbejdsnævnet; og når det er sket, vil jeg se på, om der ikke er grund til at ændre de gældende regler; jeg er personlig selv interesseret i dette spørgsmål, og jeg håber altså, disse undersøgelser og overvejelser kan ske inden så forfærdelig lang tid.

Simonsen: Jeg vil gerne takke arbejdsministeren for et, synes jeg nok man har lov til at sige, meget positivt svar på spørgsmålet.

Det er jo rigtigt, som ministeren nævnte, at jeg har rejst sagen tidligere, og at man dengang ville prøve at se, hvordan loven ville virke. Jeg synes, vi på nuværende tidspunkt har fået eksempler nok, som understreger, at der her er tale om, at folketinget — og det har vi jo alle ansvaret for, både ministeren og vi andre, idet vi har vedtaget loven i enighed — har indsat en bestemmelse, som har nogle menneskeligt uheldige konsekvenser. Selvfølgelig er bestemmelsen logisk, derom er der ikke nogen diskussion, og det var også det, arbejdsministeren lagde op til i sit svar, men den er menneskeligt ukorrekt.

Ministeren nævner, at der, når der er tale om afskedigelse i forbindelse med alder og svagelighed, gælder nye bestemmelser. Det er rigtigt, men det er ikke det, der gælder for disse mennesker, for det er mennesker, som tegnede en pension for måske 30—40 år siden og troede, de var vel sikret, men det har vist sig den dag, de skulle have pensionen, at de ikke kunne leve af den. De er friske og har lyst til at arbejde, men det er svært for dem, hvis de f. eks. er i 65 års alderen, at få dette arbejde.

Jeg er glad for, at ministeren vil optage forhandlinger med A-kasserne og landsarbejdsnævnet om denne sag; jeg forstod også, at ministeren var indstillet på, det skulle gå hurtigt.

Jeg vil gerne for en ordens skyld have

bekræftet af ministeren, hvorvidt der skal lovændring til for at få denne sag igennem. Hvis det er tilfældet — og jeg har selv opfattelsen af, at det er nødvendigt — så håber jeg, at det kan ske allerede i denne samling. Det er nok ikke så mange mennesker, det drejer sig om, der bliver ramt, men de, der bliver ramt, bliver til gengæld hårdt ramt, og jeg synes, vi fra folketingets side må vise, at når vi gennemfører love, hvis konsekvenser vi ikke har kunnet overskue, er vi parat til, når vi ser uheldige resultater, at få ændringer gennemført hurtigst muligt.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Jeg kan lige føje til, at vi i ankenævnet vel kun har haft 12—13 sager og man altså ikke har fundet, der var særlig grund til at skride ind. Det var den ene ting, jeg ville sige.

Den anden er, at der skal en lovændring til, hvis der skal ændres ved de forhold, vi her har diskuteret.

Punkt 3: jeg er parat til at søge denne lovændring gennemført, hvis de undersøgelser, jeg har nævnt, giver til resultat, at det er påkrævet at gøre det. Jeg skal gøre det så hurtigt som muligt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Skovmand* til statsministeren:

„Agter statsministeren at gribe ind over for Bladkompagniets forhøjelse af de små blades løssalgsafgifter?“

Skriftlig begrundelse.

Bladkompagniet, der i praksis har eneret på fordelingen af aviserne gennem kioskerne i det storkøbenhavnske område, har med virkning fra 1. januar 1972 foretaget en drastisk forhøjelse af de afgifter, de enkelte blade skal betale for hver kiosk, de sælges fra.

Denne afgift, som i øvrigt er langt højere for søndagsaviser end for hverdagsaviser, rammer ensidigt de små blade. De må jo fordele denne udgift på et langt mindre antal eksemplarer end de store blade. Disse små blade vil derfor i fremtiden blive tvunget til at opgive de fleste kiosker, hvad der vil hæmme deres muligheder for på længere sigt at vinde større udbredelse. For enkelte blades vedkommende vil forhøjelsen måske

[Skovmand.]

endda kunne bringe deres fortsatte eksistens i fare.

Bladkompagniet hævder, at forhøjelserne er omkostningsbestemte, men fremlægger intet materiale til støtte for denne påstand. Og da Bladkompagniet er et lukket aktieselskab, som ejes af de store aviser, er det ikke muligt for de små blade at kontrollere gennem regnskabet, om selskabet giver det påståede underskud.

Denne situation er så utilfredsstillende, at det må være nødvendigt, at pressens minister griber ind. Situationen er særlig grotesk på baggrund af, at folketinget netop har vedtaget en lov om pressens garantifond, som har til formål at sikre de mindre blades fortsatte eksistens. Denne lovgivning støttes af de selvsamme aviser, der nu gennem deres magtmonopol i Bladkompagniet søger at kvæle de små blade.

Statsministeren (*J. O. Krag*): Over for hr. Skovmands spørgsmål må jeg svare, at jeg har ikke nogen beføjelse til at gribe ind på dette område. Den instans, hos hvem man kan søge et sådant spørgsmål afprøvet, er monopoltilsynet, og jeg må derfor råde de blade, der mener sig udsat for diskrimination, til at rette henvendelse til monopoltilsynet og fremføre deres synspunkter og deres klage dér.

Jeg er i øvrigt underrettet om, at monopoltilsynet med udgangspunkt i den debat, der har været i pressen herom, på eget initiativ har udbedt sig en nærmere redegørelse fra Bladkompagniet for hele det omkostningsmæssige grundlag, der ligger bag de bebudede gebyrforhøjelser, samt for de af selskabet anvendte principper for transportomkostningernes inddækning.

Jeg må altså henvise de blade, der føler sig gået for nær, til at rejse sagen over for monopoltilsynet.

Skovmand: Jeg er glad for statsministerens oplysning om, at monopoltilsynet på egen hånd har taget dette spørgsmål op, og jeg er naturligvis også klar over, at sådan som landet ligger, har ministeren ikke umiddelbare muligheder for at gribe ind i denne sag.

Alligevel vil jeg sige, at jeg har rettet henvendelsen til statsministeren, fordi jeg

føler, at ministeren har en evne ud over sine umiddelbare beføjelser til at påvirke Bladkompagniets holdning, som jo i realiteten er de store blades. Det, jeg tænker på, er, at man gentagne gange fra pressens side — og det vil jo også i praksis sige fra de store blades side — har rettet henvendelse til staten og til statsministeren om at få tilskud til bladene under den ene eller den anden form. Jeg vil gerne spørge statsministeren, om han under sådanne fremtidige forhandlinger vil bringe disse spørgsmål på bane, fordi det måske kunne få bladene til at vise en vis tilbageholdenhed i retning af at straffe de små blade, som det her er tilfældet.

Med hensyn til det konkrete spørgsmål om monopoltilsynets henvendelse er det uhyre væsentligt, at der arbejdes hurtigt, fordi nogle af de blade, der her er tale om, specielt Hovedbladet, er i en så udsat situation, at man kan risikere, at de når at gå ind, inden denne undersøgelse er tilendebragt.

Derfor vil jeg gerne spørge ministeren, om han vil gøre en indsats for, at denne undersøgelse foretages så hurtigt som muligt.

Statsministeren (*J. O. Krag*): Det er rigtigt, som hr. Skovmand siger det, at jeg har fået en henvendelse fra pressen vedrørende pressens økonomi, og det må naturligvis dreje sig om den samlede presses, også de små blades, økonomi. Jeg har sagt ja til pressen til at holde et møde om denne sag, og vi søger i øjeblikket at finde en dato. Jeg går ud fra, at det bliver i begyndelsen af det nye år, men vi vil søge denne forhandling fremmet så meget som muligt.

Med hensyn til at fremme denne sag, såfremt der rettes henvendelse til monopoltilsynet, vil jeg svare, at jeg kun kan tilskynde til, at monopoltilsynet i en sag af en så hastende karakter handler så hurtigt som muligt, og den omstændighed, at monopoltilsynet på forhånd har skaffet sig en redegørelse om Bladkompagniets beregningsgrundlag, skulle jo gøre en hurtig afgørelse mulig.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Moses Olsen* til statsministeren:

„Hvilke oplysninger kan statsministeren give om de politiske og erhvervs-mæssige konsekvenser af Grønlands eventuelle indtræden i EF?“

[Moses Olsen.]

Skriftlig begrundelse:

Orienteringen om EF-problematikken har hidtil mildest talt været yderst begrænset i Grønland.

Derfor vil det være af stor betydning for den grønlandske befolknings overvejelser vedrørende EF at få klar besked om statsministerens og dermed regeringens vurdering af fordele og ulemper, der følger med Grønlands indtræden i EF. Hvad det erhvervsnæssige angår, gælder det først og fremmest fiskeeksport og indhandlingspriser på fisk til de grønlandske fiskere.

Med hensyn til det politiske aspekt gælder spørgsmålet primært, om den dansk-grønlandske handlefrihed i politisk henseende vil blive ændret, og i givet fald på hvilken måde, ved Danmarks og Grønlands eventuelle indtræden i EF.

Moses Olsen: Selv om en Grønlandsdelegation har været nede i Bruxelles, har jeg erfaret, at dens beretninger til Grønland ikke har kunnet give nogen afklaring, ikke har kunnet fjerne tvivlen om de forskellige følger, som et eventuelt medlemskab af EF vil have for Grønland. De grønlandske fiskere f. eks. føler sig i betydelig grad på gyngende grund på grund af manglende oplysning om selve problematikken omkring EF. Med den dansk-grønlandske handlefrihed i politisk henseende mener jeg bl. a. først og fremmest de grønlandske politiske instansers forhold til de politiske instanser i Danmark i EF-perspektiv, bl. a. for eksempel det grønlandske landsråds rolle i Grønlandspolitikken i forholdet til det danske folketing osv.

Jeg synes, det er vigtigt, at vi får afklaret så meget som muligt om EF for folkeafstemningen, og mit spørgsmål er altså først og fremmest en følge af, at jeg føler, at den grønlandske offentlighed i alt for høj grad mangler kontante svar på forskellige spørgsmål vedrørende EF.

Statsministeren (J. O. Krag): Jeg er enig med hr. Moses Olsen i, at der i Grønland såvel som i det danske område, hvor vi befinder os, mangler megen oplysning om EF. For Grønlands vedkommende er der mellem markedssekretariatet og ministeriet for Grønland truffet aftale om gennemførelse af en særlig oplysningsvirksomhed i Grønland;

den skal naturligvis sættes ind, når de forhandlinger om Grønlands særlige forhold, vi taler om ved denne lejlighed, er afsluttet.

Om disse forhandlinger vil jeg gerne sige, at de særlige forhold, der gør sig gældende for Grønlands vedkommende ganske som for Færøernes vedkommende, har været udskilt af de danske forhandlinger med fællesmarkedet og nu er ved at blive forhandlet som særproblemer i den sidste fase af forhandlingerne. Grundlaget for en dyberegående orientering for Grønlands vedkommende har derfor ikke været til stede før nu. Ikke mindst i forbindelse med landsrådets møde i september skete der dog en orientering om fællesmarkedet over for den grønlandske befolkning, en orientering, som dels blev sendt ud i Grønlands radio, dels gik ud gennem Grønlandsposten.

Med det forbehold, at forhandlingerne om Grønlands særlige problemer endnu ikke er ført helt til ende, vil jeg gerne fremhæve; at en tilslutning til EF sammen med Danmark vil indebære betydelige økonomiske fordele for Grønland og den grønlandske befolkning.

Medlemskab af EF betyder ikke alene, at fiskeeksporten fra Grønland til Danmark fortsat kan ske uhindret og uden told, men betyder tillige, at den samme adgang åbnes for eksport til alle medlemslande i det udvidede EF. Det vil med andre ord sige, at den told, der hidtil har været betalt ved direkte eksport eller ved eksport via Danmark til EF-landene, bortfalder, og det åbner mulighed for bedre grønlandske eksportpriser. I øvrigt vil fællesmarkedets ordning for fiskeriprodukter indebære en stabilisering af fiskepriserne, som i sig selv må være en væsentlig fordel for Grønland.

Som led i udvidelsesforhandlingerne har EF givet tilsagn om, at der bl. a. for frosne fiskefileter vil blive etableret en markedsordning, som formentlig også vil indebære en restitutionsordning for eksport til tredjelande, hvor denne eksport finder sted til priser, der ligger under EFs prisniveau for det pågældende produkt. En sådan ordning vil naturligvis have særlig interesse for Grønland på grund af den betydelige eksport, der finder sted af frosne torskebløkke til USA.

For så vidt angår de mulige ulemper for Grønland ved medlemskab af EF, er det centrale problem fiskeripolitikens princip

[Statsministeren.]

om lige adgang til medlemslandenes fiskeriterritorium for fiskere fra alle EF-lande.

Under forhandlingerne i Bruxelles har vi betinget os, at dette ikke skal gælde det grønlandske fiskeriterritorium, der forbeholdes alene for de grønlandske fiskere. Selv om forhandlingerne endnu ikke er afsluttet, kan jeg udtrykke som min faste overbevisning, at EFs nuværende medlemslande og de øvrige ansøgerlande har fuld forståelse for dette synspunkt, og at en sådan særordning for det grønlandske fiskeriterritorium vil kunne etableres.

Med hensyn til indhandlingspriserne har fællesmarkedet accepteret, at de vilkår, som gælder for fiskerierhvervet i Grønland, afviger så meget fra forholdene i fællesmarkedslandene i øvrigt, at man ikke vil stille krav om ændring af det mønster, som i en årække har ligget til grund for fastsættelse af indhandlingspriserne i Grønland.

I øvrigt forhandles der på en række andre områder efter aftale med Grønlands landsråd om særordninger for Grønland. Det gælder f. eks. etableringsreglerne og reglerne om statsstøtte. Vi har ligeledes grund til at regne med, at vore ønsker på disse områder vil blive imødekommet.

Lad mig til slut sige, at de forhandlinger, vi i øjeblikket fører i Bruxelles om særspørgsmål i forbindelse med en grønlandsk medindtræden i EF, naturligvis sker efter omfattende og grundige overvejelser fælles med det grønlandske landsråd. Landsrådets formand og repræsentanter for landsrådet har som bekendt — omfattende også hr. Moses Olsen — deltaget i de forhandlinger, der i slutningen af sidste måned fandt sted i Bruxelles.

Moses Olsen: Jeg takker statsministeren for det omfattende svar, jeg fik. Det er naturligvis udmærket at høre om de mange fordele, vi kan få. Det efterlader dog i mine øren, ligesom da vi var i Bruxelles, den tvivl, at man på nuværende tidspunkt ikke kan konkretisere de fordele, som vi har håb om at få ved indtræden i fællesmarkedet. Men jeg skal gerne understrege, at vi først og fremmest er ude efter principiel tilslutning til de særkrav, vi har, og at vi håber på en ordning med et indhold, som er tilfredsstillende for os. Men jeg vil lige afeske stats-

ministeren et enkelt svar, nemlig hvad statsministeren mener det grønlandske landsråds rolle ville blive efter en eventuel indtræden i EF, om den udvikling i politisk henseende i Grønland, som peger i retning af større ansvar lagt over til landsrådet, vil kunne blive hæmmet, eller om statsministeren mener, at denne udvikling vil fortsætte naturligt uden at blive kompliceret af et eventuelt medlemskab.

Statsministeren (J. O. Krag): Jeg må mene, at det i princippet er muligt at fortsætte den udvikling, der nu er i gang, med at lægge større og større ansvar og større beslutningsret over til landsrådet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Valbak* til indenrigsministeren:

„Hvilke konkrete foranstaltninger vil ministeren iværksætte for at reducere tobaksrygningen og ændre rygevanerne — og hvornår?“

Skriftlig begrundelse.

Der henvises til: 1) Begrundelserne for mit spørgsmål af 27. august 1971 om samme emne. 2) Den daværende indenrigsministers uforpligtende svar af 3. september 1971, hvori bl. a. anføres, at man vil afvente beretning fra et folketingsudvalg, nedsat for at behandle spørgsmålet om tobaksreklame. 3) Ovennævnte udvalgs beretning af 3. september 1971. 4) Artikler i presse og fagtidsskrifter i den seneste tid, hvori det med henvisning til videnskabelige undersøgelser bl. a. slås fast, at tobaksrygere i antal af over 5.000 årligt afgår ved for tidlig død, taber 1-2 millioner arbejdsdage årligt og medfører betydelige udgifter til sygebehandling og invaliditet, og at rygning påfører ufødte børn og ikke-rygere, der opholder sig i røgfyldte lokaler, sundhedsfarlig forurening (der henvises til Ugeskrift for Læger 9. juli og 5. november 1971). 5) Den almindelige danske Lægeforenings henvendelse til regering og folketing, dateret 30. november 1971. Heri fastslås, at tobaksrygning må betragtes som et af de alvorligste sundhedsproblemer i landet.

Da tobakken ved samstemmende undersøgelser i flere lande er fastslået at være årsag til et af vore største sundheds- og forure-

[Valbak.]

ningsproblemer, er tiden inde til handling. Personlig forventer jeg, at ministeren tager initiativ til snarlige konkrete foranstaltninger som forbud mod tobaksreklamer, systematisk tilrettelagte oplysningskampagner i særlig grad for de aldersgrupper, der ikke endnu er indrangeret blandt tobaksslaverne, og indførelse af, eventuel fremsættelse af henstillinger om, rygerestriktioner og forbud i offentlige mødelokaler. Jeg ville finde det helt rimeligt, at folketingets lokaler som de første blev omfattet af visse restriktioner, og at offentlige myndigheder undlader at stille gratis tobak til rådighed ved møder o. lign.

Valbak: Undladelse af tobaksrygning er den mest betydningsfulde enkeltforanstaltning til forbedring af sundhedstilstanden. Sådan siger Verdenssundhedsorganisationen til os. Derfor var det et godt initiativ, medlemmer af den socialdemokratiske gruppe tog i forrige samling om tobaksreklamen. Det er de enige henstillinger, som kom ud af det, det navnlig er mit ærinde at få fulgt op. De skridt, der bør indledes nu, må sigte imod en gradvis ændring af normer og vaner på området til beroligelse for rygere naturligvis uden at nægte dem rimelig frihed til at ryge.

Det, det imidlertid drejer sig om, er at tilvejebringe tilsvarende frihed for to andre grupper. Den ene er de ganske unge, som endnu ikke har fået begyndt på det dér. Megen reklame er anlagt på at suggerere til rygning ved hjælp af idoler og andre rygefremmende associationer, og det er den slags annoncering, som jeg synes man bør se at få forhindret, som man prøver på det i Sverige, for med reklamer af den art har mange potentielle rygere ikke haft noget reelt valg.

Den anden gruppe med krav på frihed er såmænd ikke-rygerne. Som rygeren har krav på retten til røg, må ikke-rygeren have krav på at blive fri for røg, hvis han nu altså ikke ønsker at blive skadet på den måde, hvis han nu ikke ønsker at få sin arbejds effektivitet nedsat på den måde. Men sådan er det ikke, end ikke på vores egen arbejdsplads, vor friheds fornemme symbol. Rundt om i vore mange skidt ventilerede udvalgsværelser tilbringer vi 15-20 ad gangen mange arbejdstimer, vi behandler alvorlige sager,

sundhedslove, antiforureningsordninger, antistofkampagner, og hvad sker? Omstændighederne tvinger de arme rygeafhængige til at sende usund skorstenos i hovedet på ikke-rygerne i lokalet, blot fordi der ikke er rygeaflukke med høretelefoner.

Hvornår lukkes der op for antitobaksposen? Udvalgsberetningen har ligget på bordet i en del måneder nu.

Indenrigsministeren (Egon Jensen): Det er rigtigt, som hr. Valbak siger, at udvalgsbetænkningen har ligget på bordet, og jeg skal gerne sige lidt om den, men jeg vil gerne slå fast, at jeg er fuldt opmærksom på det foreliggende materiale om tobaksrygnings skadelige virkninger, herunder den henvendelse fra Lægeforeningen, der henvises til i begrundelsen for det stillede spørgsmål.

Jeg er også helt på det rene med, at der i forrige folketingssamling, som anført af hr. Valbak, blev afgivet en beretning af udvalget angående forslag til folketingsbeslutning om tobaksreklame, som indeholdt forskellige henstillinger til indenrigsministeren om at iværksætte en række foranstaltninger med henblik på at søge tobaksforbruget begrænset. Men samtidig vil jeg gerne tilstå — og det er med henblik på bemærkningen om, at betænkningen har ligget et stykke tid, efter min mening dog ikke så forfærdelig lang tid — at jeg ikke lige netop har betragtet denne sag som den allermest hastende blandt de mange problemer, som det er faldet i min lod at skulle tage mig af.

Specielt hvad angår spørgsmålet om indgreb over for tobaksreklameringen, vil jeg gerne benytte lejligheden til at sige, at jeg ikke er tilhænger af tanken om et lovmæssigt totalforbud på dette område. Det hænger sammen med, at jeg har min personlige tvivl om, at man ved et totalforbud vil opnå andet og mere, end hvad der kunne opnås ved mere fredelige midler. Jeg tænker her navnlig på muligheden for at opnå en frivillig aftale med industrien om yderligere reduktion i reklamevirksomheden. Men jeg vil gerne i denne forbindelse fremhæve en yderligere betragtning, som efter min opfattelse taler imod et totalt forbud: tobakken er jo ikke den eneste af de varer, der indgår i tusinder af menneskers almindelige forbrug, der tillige har skadelige virkninger og endda

[Indenrigsministeren.]

særdels alvorlige skadelige virkninger. Det samme gælder en række andre nydelsesmidler og forbrugsgoder. Hvis der nu blev gennemført et lovforbud mod reklamer for tobak, måtte vi også, for at være konsekvente, til at gennemføre forbud mod f. eks. spiritus samt søde og fede varer, og så mener jeg, vi er gået alt, alt for vidt.

Noget andet er, om man fra samfundets side skal tolerere uhammet reklamer på tobaksområdet, og det mener jeg ikke man skal. Jeg er da helt indstillet på at følge den udvalgsbetænkning, som ligger på mit bord, om at tage initiativ til en forhandling med tobaksindustriens brancheorganisation med henblik på, at den eksisterende frivillige aftale mellem branchen og indenrigsministeriet gøres mere omfattende, eventuelt således at alene tekstavertering bliver tilladt og reklamer på offentlige steder f. eks. i busser og tog standes. Jeg er i den forbindelse opmærksom på, at der ved forhandlingerne mellem den svenske socialstyrelse og den svenske tobaksindustri ad forhandlingens vej synes at være opnået resultater, der må betegnes som tilfredsstillende, ligesom den svenske tobaksindustri i samråd med myndighederne har indledt en annonceringskampagne, der bl. a. tilsigter en ændring af rygevanerne, der tager større hensyn til ikke-rygernes rettigheder, som jeg forstod lå hr. Valbak meget på sinde.

Jeg skal ikke her indlade mig i en diskussion om, hvorvidt der er basis for at iværksætte yderligere foranstaltninger fra det offentlige side for at dæmpe tobakshungeren. Der ligger jo mange ideer på bordet, men jeg vil gerne forbeholde mig min stillingtagen til, hvor virksomhedsfulde disse ideer egentlig er. Efter min opfattelse vindes der nok ikke så meget ved forbud og restriktioner over for den del af menneskeheden, der, som det udtrykkes af hr. Valbak, er indranget blandt tobaksslaverne.

Tanken om at iværksætte en større oplysningskampagne om tobakkens farlighed synes jeg er god, men en sådan må jo først og fremmest ses i lyset af bevillingsmæssige forhold. Det, det gælder om, er vel først og fremmest at forsøge at få den opvoksende ungdom påvirket — det var hr. Valbak også inde på — til at modstå tobakkens fristelser, og her tror jeg det især kommer an på

den holdning til problemerne, som de unge møder dels i hjemmene, dels i skolerne. Jeg tager den henvendelse, som Lægeforeningen for nylig har sendt til medlemmerne af dette høje ting og til regeringen, som udtryk for, at man også fra lægelig side og vel navnlig fra de praktiserende læger vil være parat til at bidrage til, at børnene og de unge påvirkes i den rigtige retning på dette område.

Må jeg så til slut i anledning af Hr. Valbaks bemærkning om, at selv i dette høje ting eller rettere sagt på rigets højborg var tobaksrygning ikke forbudt, gøre opmærksom på, at det sorterer under den højtærede formand og ikke under indenrigsministeriet.

Valbak: Lige et par bemærkninger til ministeren. Naturligvis først tak for svaret, som vel navnlig er et svar til Lægeforeningens begrundelse for et totalt forbud. Jeg har ikke snakket om et totalt forbud, men nu ved vi altså, at det bliver der ikke tale om. Jeg har lagt mig tæt op ad den beretning, der kom ud af det socialdemokratiske initiativ. Jeg går ud fra, at dette initiativ var et udtryk for, at man mener, at det er et påtrængende problem. Det gør mig betænkelig at høre, at ministeren ikke mener, det er et påtrængende problem. Jeg forstår det sådan, at indenrigsministeriet med dets sundhedsstyrelse er den udførende kraft med hensyn til henstillinger, derfor også i forholdet til statsinstitutionerne.

Når ministeren siger, at det ikke hører til de mest påtrængende problemer, giver det mig nu anledning til, når jeg går ned herfra, at overlevere til ministeren to udklip fra et dagblad, han kender godt, nemlig dagbladet *Aktuelt*. I det ene udklip, som er lægeligt begrundet, står der: „Hvis De ryger i et rum, hvor de andre tilstedeværende ikke ryger, så har De gode chancer for at hjælpe disse mennesker til at blive syge“. I det andet — og det går på dette med det påtrængende — står der, også skrevet af en læge: „Dette problem er denne generations største sundhedsproblem“. Jeg vil så overlade til ministeren selv at se, hvor påtrængende problemet er.

Indenrigsministeren (Egon Jensen): Jeg ved ikke, hvor hr. Valbak har den opfattelse fra, at jeg ikke finder dette problem påtrængende. Jeg sagde, at jeg ikke havde opfattel-

[Udenrigsministeren.]

sen af, at det var det mest hastende problem. Jeg har ikke sagt, at det ikke var et påtrængende problem, jeg har tværtimod sagt, at jeg ville se på alle disse forslag, som foreligger, og tage dem op, og jeg har nævnt, at jeg vil tage en forhandling med tobaksindustrien. Jeg har nævnt oplysningskampagnerne og nævnt, at jeg ville se på en række andre ting, så jeg ved ikke, hvor hr. Valbak får fra, at jeg har betegnet problemet som ikke påtrængende.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Gert Petersen* til udenrigsministeren:

„Agter regeringen at optage kontakt med den provisoriske regering i Bangla Desh med henblik på oprettelse af diplomatisk forbindelse med denne, eller vil regeringen i det mindste tilkendegive sin støtte til kravet om uafhængighed for Bangla Desh?“

Skriftlig begrundelse.

Den 16. november 1971 udtalte udenrigsministeren i FN: „Kun en politisk afgørelse, baseret på respekt for menneskerettighederne og folkets frit udtrykte vilje kan løse Østpakistan's problemer“. Disse ord gav anledning til bemærkninger fra pakistansk side, men det danske standpunkt opretholdtes.

Ud over denne tilkendegivelse har Danmark hidtil været tilbageholdende med henblik på konflikten inden for de hidtidige pakistanske grænser. Dette har været forståeligt ud fra den betragtning, at man burde undgå alt, der kunne skærpe krigsfaren på det indiske subkontinent. Også den prioritering, Danmark med rette har givet flygtningearbejdet, har vel påvirket regeringens holdning, således at den har indskrænket sig til en forsigtig, principielt udformet kritik af den pakistanske regerings politik.

Med udbruddet af åben krig mellem Indien og Pakistan er den væsentligste forudsætning for denne tilbageholdenhed bortfal-

det, og det er vel tvivlsomt, om der overhovedet længere er nogen basis for flygtningebistand, kanaliseret med den pakistanske regerings godkendelse.

Under alle omstændigheder er ét hensyn nu overordnet: at bidrage til, at krigen bringes til ophør. Men det kan ikke gøres, uden at „folkets frit udtrykte vilje“ i det hidtidige Østpakistan respekteres. Islamabadregeringens modstand herimod er den egentlige krigsårsag. Derfor er „mæglingsinitiativer“ i almindelig forstand, der blot sigter på genoprettelse af status quo ante bellum, lige så udsigtsløse, som de er umoralske. I stedet må det internationale samfund søge at overbevise Pakistan om, at anerkendelse af Bangla Desh som suveræn stat er en uomgængelig betingelse for genskabelse af fredelige tilstande på det indiske subkontinent.

Den danske regering kan yde et beskedent bidrag hertil ved i åbenhed at optage kontakt med den provisoriske regering i Bangla Desh med henblik på oprettelse af diplomatiske forbindelser mellem de to stater. Subsidiært kan den danske regering officielt udtale sin støtte til kravet om uafhængighed for Bangla Desh.

At dette vil være moralsk rigtigt, vil næppe nogen benægte. Desværre er det moralsk rigtige ikke altid politisk meningsfuldt. Men det er det i denne situation, idet skridt af denne art fra det internationale samfund uundgåeligt vil påvirke regeringen i Islamabad. Bør Danmark — meget gerne sammen med de øvrige nordiske lande — ikke være blandt de stater, der som de første udløser sådanne skridt?

Formanden: Spørgsmålet vil på udenrigsministerens vegne blive besvaret af statsministeren.

Gert Petersen: Spørgsmålet er blevet aktualiseret, siden det blev stillet, derved at Indien — jeg tror dagen efter, at spørgsmålet var stillet — anerkendte Bangla Desh. Spørgsmålet er bevidst forsigtigt formuleret

[Gert Petersen.]

— det håber jeg man har bemærket sig — og det skyldes, at jeg meget vel er klar over de praktiske, politiske og juridiske vanskeligheder, der knytter sig til et sådant skridt. Men det er min opfattelse, at de to hovedhensyn, som hidtil kunne have holdt Danmark tilbage, må være bortfaldet. Krigen er brudt ud, flygtningehjælpen i Bangla Desh er ikke mere afhængig af den pakistanske regering, og så må det være muligt at tage hensyn til ret og rimelighed. Befolkningen i Bangla Desh har tilkendegivet et ønske om et virkelig selvstyre, men dette selvstyre blev dem nægtet med våbenmagt af den pakistanske regering, og de partier, som fik de 95 pct. af stemmerne, har taget konsekvensen deraf og proklameret Bangla Deshs uafhængighed.

Jeg mener, det tjener fredens sag på det indiske subkontinent at tage skridt, der udtrykker sympati for Bangla Deshs uafhængighed, for hvis den pakistanske regering får en fornemmelse af, at den bliver betragtet som en uskyldighed, at den er offer for et uprovokeret angreb, så vil den pakistanske regering gøre, hvad den kan for at forlænge krigen. Jeg tror altså, at både moralske og praktiske politiske hensyn taler for tanker som dem, der er givet udtryk for i spørgsmålet.

Statsministeren (J. O. Krag): Jeg erkender, at hr. Gert Petersens spørgsmål er forsigtigt formuleret. Efter at de krigeriske forviklinger er brudt ud på det indiske subkontinent, har De Forenede Nationer, som det vil være bekendt, behandlet konflikten først i sikkerhedsrådet uden held og senere i generalforsamlingen. Generalforsamlingen vedtog i nat, som alle formentlig er orienteret om det, en resolution i sagen, der opfordrer til øjeblikkelig våbenhvile og tilbagetrækning af parternes styrker til deres egen side af grænserne samt til at skabe de nødvendige betingelser for, at de østpakistanske flygtninge frivilligt kan vende tilbage til deres udgangspunkt. Danmark undlod at stemme for denne resolution. Vi finder ikke, at den løser de grundlæggende problemer i Østpakistan på en måde, hvorved man opretholder respekten for menneskerettighederne og for folkets frit udtrykte vilje.

Under hensyn til denne udvikling er det regeringens opfattelse, at man vil risikere at komplicere denne vanskelige situation og de fortsatte bestræbelser for at nå frem til en retfærdig løsning, såfremt Danmark på nuværende tidspunkt besluttede sig til at tage skridt til en anerkendelse af den provisoriske regering i Bangla Desh. Hertil kommer, at denne regering ikke kan siges at opfylde de formelle betingelser, som folkeretten opstiller for en anerkendelse. Som også nævnt af hr. Gert Petersen i hans skriftlige begrundelse fremgår den danske regerings holdning til det østpakistanske problem jo allerede af udenrigsministerens indlæg i De Forenede Nationer den 16. november i år, hvorunder han gav udtryk for den opfattelse, jeg har antydnet foran.

Til disse mere principielle bemærkninger vil jeg gerne føje den oplysning, at regeringen fortsat holder sig i nær kontakt ikke mindst med de vestlige lande, herunder stormagterne, under den videre udvikling, og at det er udenrigsministerens hensigt at benytte lejligheden under sit ophold i Bruxelles i disse dage til på uformel vis at drøfte sagen med sine kolleger.

Gert Petersen: Jeg kan desværre ikke erklære mig helt tilfreds med svaret, selv om jeg har en følelse af, at statsministeren og jeg måske inderst inde ikke ser så forskelligt på denne sag.

Jeg vil godt udtrykke min glæde over og meget varme tilslutning til den måde, Danmark har stemt på i De Forenede Nationer. Jeg synes, det er særdeles tilfredsstillende, at man ikke er faldet for et krav, som i virkeligheden ville have betydet det samme som det, der skete med den spanske borgerkrig, at man under dække af ikke-indblanding solgte Spanien til fascisterne. Jeg er meget tilfreds med den danske afstemning, og det påvirker også lidt de ord, som jeg siger nu: at jeg ikke vil presse sagen, men jeg gør dog statsministeren opmærksom på, at ihvorvel de formelle betingelser ikke er til stede for en anerkendelse, som statsministeren sagde, så rummede spørgsmålet også den formulering, om Danmark ville tilkendegive sin støtte til kravet om uafhængighed for Bangla Desh. Jeg mener, at en sådan tilkendegivelse næsten er antydnet ved

[Gert Petersen.]

den afstemning, som skete i De Forenede Nationer. Jeg ved ikke, om statsministeren ønsker at kommentere det.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg. (Ændrede tilskudsregler for daginstitutioner).

(Lovforslaget (nr. 46) findes i tillæg A. sp. 843, fremsættelsen i tidenden sp. 806).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Albertsen: Da vi den 12. marts i år — det var 3 dage før Cæsars dødsdag — beskæftigede os med denne lovgivning, tror jeg også, vi næsten begyndte at skrive dødsattesten for den regering, der dengang havde magten her i landet. Jeg var dengang forholdsvis optimistisk med hensyn til disse muligheder, og det viste sig, at denne optimisme var berettiget.

Vi stemte om en lovgivning, hvor udgangspunktet var, at der skulle opnås besparelser, og disse besparelser skulle opnås ved, at forældre skulle betale større bidrag for deres børn på vuggestuer, i børnehaver og fritidshjem.

Under det udvalgsarbejde, der var gået forud, var der sket forskellige ændringer med lovforslaget. F. eks. havde man tidligere overladt til kommunernes skøn, om de ville yde friplads, når det drejede sig om folk i visse indtægtsgrupper. Dette „kan“, som var retningslinjen, blev ændret til ordet „skal“, og det har utvivlsomt rundt omkring i mange kommuner influeret på ydernes form, og jeg skal ikke undlade at sige, at fra forskellig side er der kommet materiale frem, som godt kunne tyde på, at denne ændring måske ikke var helt velmotiveret, uanset de bedste intentioner på dette område. Jeg tror, at det er en af de ting, vi skal beskæftige os lidt med i socialudvalget, når lovforslaget her kommer til behandling d. 6.

Det, der var udgangspunktet, var altså ønsket om en besparelse og en flytning af udgifterne, således at forældrene skulle be-

tale mere. Dette forslag hang sammen med andre tilsvarende foranstaltninger: man fratog dem over 80 år et særligt tillæg, man forhøjede betalingen for fritidsundervisning m. m. Det var altså et led i en lang række nedskæringsforslag. Efter at man fra forskellig side er blevet konfronteret med resultaterne af denne lovgivning, må man nok sige, at det er tvivlsomt, om der er tale om en besparelse, måske snarere tale om en merudgift.

Der har fra en enkelt kommune været nævnt tal, som kunne give en forventning om, at det i stedet for en besparelse på 50 mill. kr. måske snarere var blevet en merudgift på 100 mill. kr. Det er der nok grund til at få afklaret nærmere. Jeg har på det seneste fået at vide, at der ikke bliver tale om så store tal, men efter alt at dømme er besparelsen nok røget ud i den blå luft, ikke som følge af den daværende ministers ønske, men som følge af de ændringer, der blev foretaget i udvalget. Det var dog ikke anderledes, end at da lovforslaget var til tredje behandling her i tinget, blev tallet, besparelsen på 50 mill. kr., stadig væk opretholdt.

Siden da er der så sket disse forhøjelser rundt omkring, og det har givet anledning til stærk reaktion og megen utilfredshed. Nu står vi altså ved en afgørelse, som stiler mod at vende tilbage til den form for refusion, der blev ydet indtil revisionen i foråret.

Man kunne måske overveje, når der nu er økonomisk og politisk vilje — og jeg takker socialministeren og økonomiministeren, fordi de har vist denne politiske vilje og denne forståelse for dette problem — om man skal vælge den vej, som her er foreslået med en ændring af statsrefusionen, eller man måske snarere skulle betræde den vej at forhøje indtægtsgrænserne for at få halve og hele fripladser. Jeg tror, at den vej, man her peger på konkret, er mere realistisk, ellers ville man nok komme ud for debatter om, hvorvidt det nu var rimeligt at give fripladser, når folk måske var kommet op på relativt pæne indtægter. Men også disse ting kan vi selvfølgelig tale om i udvalget; jeg tror, at ministeren er indforstået med, at man drøfter disse ting.

Jeg glæder mig over den linje, som dette lovforslag er udtryk for, og jeg er overbevist om, at den strid, der var i foråret, da man drøftede og tog stilling til disse ting, er for-